

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

№ 45.

V Četrtik 7. Listopada.

1850.

Božja vladba v zgodovini celiga sveta.

(Dalje.)

6. Boj katoliške združbe pod Maksimilijanom Bavarskim zoper nekatolčane.

Dominik in bitva pri Pragi.

Dominik s Toleda, rojen v letu 1559, karmeliški menih, ki je skor vedno v molitvi in zamaknjenosti živel, je v letu 1620, od Maksimilijana Bavarskiga po pismu poklican, z Rima čez Planine v Monakovo prišel. Na Nemškem najde k tridesetletni vojski pripravljati se. Čehi so Friderika V. kralja oklicali; na Nemškem se je pa katoliška združba napravila, in Maksimilijana, vojvoda Bavarskiga, viksiga vojskovodja postavila. Nje armada je že pripravljena bila, in Maksimilijan s cesarjem Ferdinandom si je imenovaniga svetiga moža na to vojsko od papeža v pomoč izprosil. V Bravnavi je Dominik med sv. mašo prvo prikazen imel, ki je vojvodu zmago obljubil; in ko je nato pri Šerdingu v staniše prišel, je vojvodinjo s tem potolažil. Zdej je armadi bandero blagoslovil (žegnala), in o ti priložnosti drugo prikazen imel, in kmal v Lincu zamaknjen spet tretjo prikazen, ktera je združenje cesarske in nemške armade velela, in potem pred Prago gotove zmage iskati ukazala. Nato je združenje obedvojne armade zagotovil, kar se je tudi vojvodu Maksimilijanu nar primerni zdelo, desiravno so drugi ločeno vojskovanje svetovali; ravno tako je v Gornu zoper nasvetovanje družih napravil, de se je združena armada na Česko podala, in proti Pragi zavila, de bi se v eni poglavitni bitvi vojska čisto razsodila.

Med tem je Dominik z živo vnemo za armado skerbela, je vojake obiskoval, jih učil, k hrabrosti spodbadal, k pobožnemu življenju opominjal, jim povsod, kjer je le mogel, na pomoč pritekel, in se jim v dušnih in telesnih potrebah z besedo in djanjem očeta skazal; ravno tako je pa tudi vojskovodje z živo besedo k zaupanju, verni gorečnosti in kersanski serčnosti nadušiti vedil.

Ko je armada v zaterto sovražnikovo deželo došla, so v nji boleznj vstale, ki so jih na tavzente pobrale. Dominik je vse težave in nadloge z vojski prenašal, noč in dan k Bogu zanje molil, tudi nar revniši na hlevih in svislih s svetam, tolažbo in deljenjem svetih zakramentov obiskoval; je zanje milošine (almožne) prosil in zdravila oskerbel, zraven tega pa tudi še vojvoda v njegovih skerbeh tolažil. Česke terdnjave so padle, kakor je bil pred povedal; z vgodnim opominam je armado ponočniga, dobro preudarjeniga napada obvaroval. Ko pa do Prage pridejo, najdejo sovražnika močnejiga in veliko priročniši razpostavljeniga, tako de si je gotovo zmago obetal. Z močjo svoje zgovornosti Dominik združeno armado napravi, de se naravnost s sovražnikom sprime. Boj se začne. Pol ure sreča na obe strani omahuje; dva oddela katolčanov se mešati in umikati jameta: Ogrizmago okličejo; cela katoliška armada pa se bēga in omahuje, in druge pol ure v nje negodo preteče. Med tem pa se je Dominik v molitvi z Bogom boril, in zamaknjenimu mu je spet zmaga obljubljena. Tedaj v velikih skerbeh Bavarski vojvoda k njemu priteče, in zakliče: „Kaj bo, pater Dominik! naši beže, in sovražnik hoče premagati!“ Zdej Dominik se na pol zamaknjen v obilnih solzah proti nebu zavpije: „Nikar me ne zapusti, o Gospod, moj Bog! ne hodi od mene. Bog mojiga zveličanja! hiti mi pomagati, in vodi me prav v tvoji reci!“ Nato proti vojvodu obrnjen reče: „Ni mogoče, de bi mi obnemagali: Gospod vojskuh trum, Bog Elijev je z nami!“ Potem si ukaže konja pripeljati, in 62letni, z ojstrim življenjem ugnani, s slabostjo in boleznijo obtežani mož zdej jaha, mladencu enako, z vojvodom v hrup in gnečo bitve. Z britko martro v roki in s podobo presvete Device na vratu, ko so krog in krog krogle ferčale, je bojevavcam serčnost dajal, rekoč: „Vaša, vaša, vi vojaki Gospodovi! kmal zmaga bo: Bog se je vzdignil, in kteri njega sovražijo, bodo zginiti kakor dim spred njegoviga obličja.“ Pri tem je na glas k Bogu in Marii zdihoval in molil, spet z nadusenjem prigovarjal, armado blagoslovil, spet molil, in ko je tako izgled žive vere in neomahljiviga

zaupanja v sredi bojne gnječe stal, jih je veliko svetle žarke od njegoviga križa izhajati vidilo; in to je delalo čuda. Sila sovražnikov se je razbila, armada katolčanov pa novo moč in pogum zadobila; Ogrci so v Moldavo pahnili, druge nekatolčane pa potolkli; v malo trenutkih so častito zmago priporili in jetnikov brez števila v roke dobili. Drugi dan se je Praga vdala. Karmelitu Dominiku se ima Nemčija zahvaliti, de je nje polovica stari, pravi veri zvesta ostala. Zmagajoči vojvodi so to radi spoznali; Maksimilijan in drugi vojskovodji so zaporedoma prišli ga na boriši objet in mu svojo hvaležnost skazat; tudi sovražniki sami so to spoznali, ker so zgubo bitve španskemu čarju (tako so Dominiku rekli) pripisali, ki ga je Bavarski vojvoda od papeža dobil in seboj pripeljal. Tolika moč je v svetim menihu prebivala, de je še dolgo po njegovi smrti Maksimilijan od njega pravil: „Svetloba je izhajala z njegoviga obličja, in mi knezi smo se tresli pred njim.“

(Dalje sledi.)

Sedajni obšir katoliške cerkve.

XIII. Avstrijsko cesarstvo.

14. Ogersko. (Dalje.)

Ferdinand I. Janez Zapolya.

Po zgubljeni bitvi per Mohači je bila ogerska moč v rokah sultana Suleimana. Pred tem so se zbrali ogerski pervaki v Pestu, in slišali iz njegovih ust, de jim hoče dati kralja Janeza Zapolya. Po odhodu Turkov je bil res Janez Zapolya kralj izvoljen, in Nitriški škof, Štefan Podmanizky, ga je v Stolnobelimgradu praznično kronal. Ali Marija Ludovikova vdova in palatin Štefan Batori sta v Prešburgu deželni zbor sklicala; ta ga je zaverigel in Marijina brata, nadvojvoda Ferdinanda I. kralja izvolil, kterimu se je že tako ogerska krona po pogodbi kralja Vladislava II. in cesarja Maksimilijana II. spodobila. Vojska se je zdaj med obema kraljema vnela, Zapolya premagan je bežal na Poljsko in Ferdinanda I. je zdaj v Stolnobelimgradu ravno tisti škof v tisti cerkvi kronal (1527) kakor poprejšnje leto Zapolyata. — Ta je pa zdaj po zgovornim Hieronimu Lasky, in po Benečanu Alojzji Gritti pomoči iskal per sultanu, kteri vesel, de se Ogrci tako med seboj tergajo, tisto berž obljudi. Z neštevilno armado je zdaj Suleiman II. spet na Ogersko šel: Zapolya, kterimu je bil paulanski minih Jur Utišenec po svoji materi Martinuzzi imenovan, veliko ljudi po Ogerskim nabral, mu je peršel do Mohača naprot. Budin je padel v oblast Turkov in 7 dni potlej (16. kimovca 1528) je janičarski general-lieutenant Segbanbaši Zapolyata ko kralja slovesno vpe-ljal. Čez 80.000 ljudi so zdaj Turki v sužnost vlekli, in odslej ni popisati, koliko je mogla dežela pred njimi terpeti. VI. 1538 sta bila Ferdinand I. in Zapolya mir storila; Zapolya je ostal kralj v deželi, ki je bila njemu pokorna, pa zapovedal, de imajo po njegovi smrti vsi njegovi podložni Ferdinandu I. se podvreči. Že 52 let star in bolehin se je Zapolya v l. 1538 še s poljsko princezno Izabelo oženil, od ktere je v l. 1540 sina Janeza Sigismunda dobil; 21. mal. serpana 1540 je umrl.

V tih letih hude vojske med tremi vladarji je

protestanška vera še dalje bolj napredovala. Berž po bitvi pri Mohači je bil sicer Zapolya oistre postave zoper krivoverce dal, pa nobeden jih ni hotel spolnovati. Ko je bil pa še na Poljsko pobegnil, so se protestantje povsod z močjo vzdignili. Kjer je bilo njih število kej veliko, so katoliško vero popolnoma zaterli. Tako so bili Luterani v Hermannstadtu (18. svečana 1529) zapovedali, de morajo vsi minih in drugi katolčani v 3 dneh ali novo vero spoznati, ali iz dežele iti, — in tako oistro so delali po tem ukazu, de čez 3 dni nobeniga katolčana ni bilo več v mestu najti.

Protestantje Ferdinandove oblasti v mestih Košice, Leutschau, Bartfeld, — in rudarske mesta so hotli tudi prostost vere imeti. Vlada iz Dunaja jim ni dala nobeniga odgovora; ljulika je le bolj rastla, veliko pervakov je zdaj katoliško vero zatajilo. Ana Jaksoč, bogata posestnica, je pošiljala mladenčce v Wittenberg k Lutru v šolo, Peter Petrovič je okoli Munkača, Peter Pereny v Saros-Pataku nove vere pridigarje podpiral in tukaj tudi (v l. 1532) še zdaj slovečo protestanška šola upeljal.

Nar mogočniji plemenitniki so popušali katoliško vero in prestopali k protestanški. Tako rodovine Balasa, Batiani, Boškai, Forgač, Turzo itd. — Palatin Tomaž Nadazdi je bil tako vnet Luteran, de ga je Melanhton glasno hvalil in mu nar gorečniji pridigarje nove vere izročiti smel. — Oh tudi v svetiši Gospodovim so bili Judeži; stari prost Heičei v Erlavi, prošta Emerik Bebek v Stolnobelimgradu in Jožef Horvat v Cipsu, pastirji Martin Keheti v Vesprimu in Franc Turzo v Nitri so bili svoji veri nezvesti postali, ter se oženili.

Janez Zapolya je bil v tem iz Poljskiga na Ogersko nazaj peršel in je podpiral s svojo močjo Sedmograškiga škofa Janeza Statilia, kteri si je vse perzadjal, krivo vero iz dežele spraviti, pa ta goreči mož je kmalo umrl in njegov sedež je bil zavolj vojskniga hrupa 10 let prazen.

Nar hušji zapeljivec k krivi veri na Ogerskim je bil Matija Devai. Bil je on minih, nekaj časa je živel v Wittenbergu per Lutru in ko je peršel v l. 1530 domu, je tolikanj čez katoliško vero razsajal, de so mu sploh „ogerski Luter“ rekli. V Ujhelji je premotil pervaka Gašparja Dragfy, kteri ga je potlej podpiral; mesta Budin, Papa, Šarvar so slišale njegovo obrekovanje katoliške cerkve. Pa kmalo nezadovoljen s tem, kar je od Lutra slišal, je hotel vero na svojo roko zdelovati, torej je od leta 1537—1543 se z Luterani razperl in se bolj švajcarskiga krivoverca Cvinglita držal. Janez Zapolya ga je bil vergel v ječo, pa spet kmalo izpustil; ravno tako je storil pozneje z njim Ferdinand I.

(Dalje sledi.)

Dopis od Savine.

28. avgusta smo v Brašlovčah po vsakoletni navadi duhovski svet imeli. Pričujočih nas je bilo 18. Pa kako smo se razveselili, ko so nas nenadoma ob za zbor odločeni uri sami milostljivi knezoškof obiskali, ter zborne pogovore kakor predsednik vladali. Od tod so se odpeljali v Celje k duhovskemu svetu, ker je bilo 32 duhovnov pričujočih (ravno toliko je bilo deležnikov per zboru per Sent-Andreji na Koroškim). Red per teh svetih je tale: Narpoprej se vdeležijo vsi pričujoči sv. maše z žegnam; takrat so nam jo sami knezoškof brali.

Kadar se v zborni izbi zbero, odmolijo narpoprej tretjo duhovno uro; potem se na znanje dajo od ordinarijata poterjeni sklepi od svetov pretečeniga leta; ko se je to zgodilo, se moli šesta duhovna ura, potem se vzamejo v pretres za pričujoči zbor odločeni predmeti. Ko je to delo doveršeno in ako čas dopusti, se bere narizverstniši odgovor na letne vprašanja od eniga kaplana tiste okolice, ki k temu svetu spada. Potem bojo pričujoči poprašani, ako imajo kake posebne dvome ali želje v eni ali drugi reči, de naj jih svobodno naznanijo, per kateri priliki še mnogo potrebniga in koristniga v pretres pride. Ko je tudi to gotovo, se naznanijo predmeti za prihodno leto odločeni. K sklepu se moli deveta duhovna ura in s tem sklep konča. Eden pričujočih je za notarja ali zapisatela; po dokončanem svetu pa sestavijo gospod dekan natančni protokol čez vse, karkoli se je delalo in govorilo, kateri se ordinarijatu v pregledanje predpoloži. — Kakor vsako leto so bili tudi predmeti letasnjih svetov skoz in skoz času permerjeni in prevažni; med njimi tudi ta: kako bi se dalo mnogim napakam in nedostojnostim na božjih potih in per tako imenovanih cerkvenih žegnanjih v okom priti, de bi bile vernim koristne, ne pa mnogim škodljive? Drugi predmeti pa so bili taki, de le bolj nas duhovne zadevajo in jih tedaj ne moremo lahko po „Danici“ naznaniti. Tudi unidan omenjena „pesmarica“ je bila v misel vzeta; knezoškof so rekli, de bi bila izpeljava te misli res hvale vredna, preden pa kakor se bo to izpeljalo, naj bi gg. fajmoštri zato skerbili, de bi se v vsaki fari zbirka pesem in napevov, tamkej navadnih, napravila, na katero bi se morali vsi se verstivši organisti deržati, kar menimo, de je v resnici prav dober saj začasen pomočnik. H sklepu se nam je še tudi obrajt družbe, ki so jo duhovni v podporo ubozih učencov na Celjskim gimnaziji med sabo vpeljali, na znanje dal, iz kteriga smo z velikim veseljem uvidili, de je bilo za pretečeno šolsko leto 112 gold. 34 kr. zloženih, in sicer od devet tehantij na Štajarskim in od Šent-Andrejske na Koroškim. Samo tri tehantije na Štajarskim se per tem ljudomilim delu niso vdeležile. Čudno! — Za živež in poboljšanje stanovanj je bilo podeljenih okoli 70 gold., za razno obleko okoli 143 gold., za zdravniško pomoč 48 gold.; za bukve in drugo šolsko pripravo 104 gold. — Pomoč te družbe pa je vživalo 50 učencov iz vsih gimnazialnih razredov razun perviga, in dva šolska pripravnika v hudi bolezn. Velik je pa tudi nraveni dobiček, ki je iz tega dela keršanskiga usmiljenja izviral, kakor iz obrajta zvemo. 1. Kar učenje zadeva, so se učenci med sabo tako dolgo opominjali in perganjali, de so posebno iz veroslovja skorej vsi nar boljši klase prejeli. 2. Z lepim zaderžanjem hvaležnost svojim dobrotnikam skazati, so med sabo sklenili: de stoji eden za vse in vsi za eniga; kdor se bo zoper šolske postave pregrešil, bo kaznovan. Dano besedo so deržali do konca. 3. Akoravno so gimnazialni učitelji z večino glasov vsakdanjo šolsko mašo odpravili, so se ti učenci pogosto per sv. mašah v cerkvi vidili in pogosto sv. zakramente prejemali. Tudi bratovšine keršanskiga nauka se je njih veliko vdeležilo, kakor smo že v 22. listu „Danice“ povedali, in vidilo se je, kako se z neko posebno zaupljivostjo duhovnam bližajo, kateri so jim, sami na dohodkih perkrajsani, ravno zdaj na pomoč prišli, ko so jim mestnjani, per obnim pešanji blagostanja, svojo podporo odtegnili. Prevažno 4. točko pa podamo od besede do besede: „Bei den im Laufe dieses Jahres ausgebrochenen Studentenexcessen, wo mehrere Gymnasisten im Conflicte mit den Handwerksgeesellen compromittirt waren, hat die Untersuchung herausgestellt, dass keiner der Unterstützlinge und Christenlehrbesuchenden in der heimlichen Gesellschaft mitverflochten

war“. Iz vsiga tega vidimo, koliko dobriga sadu je ta ljudomila družba že v tem kratkim času obrodila, pa tudi vidimo, kako silno potrebno je, od te strani učence k pobožnosti vabiti in napeljevati, od ktere jo lastni učitelji odtegujejo: inimici enim hominis sunt domestici ejus! Zato iz celiga serca želimo, de bi ta dobrodela družba od leta do leta veselejši napredovala in srečno svoj cil dosegla, kateri je po naši misli, vtemelitev „detsinske duhovšnice“. H tistim „prosvetljenim“ učiteljem pa, kateri so šolsko mašo odpravili, se obrnemo h sklepu s pohlevnim vprašanjem: Ali niso morebiti ti „excessi“ in to „compromittiranje“ in „diese heimliche Gesellschaften“ že perve prelepo dišeče rožice, ki na grobu pokopane vsakdanje šolske maše cvetijo in s svojim smradljivim duham vaše rahločutne „klasiške“ noske razveseljujejo? Kako je namreč to, de nobeden od unih „Unterstützlingen“ in „Christenlehrbesuchenden“ in Messbesuchenden“ v teh skrivnih družbah ni bil zapopaden? Kdor ni slep, bo odgovor lahko našel. Zapomnite si to dobro, vi neverni lučnjaki! — Ako vam je pa sv. maša in izreja mladosti, kakor je per nas katolčanin v navadi, tolika gnjusoba, sej je svet prostran in širok, si pa na katerim luteranskim ali rongeanskim gimnaziji služb in kruha poišite, de vas ne bo naš Jezuitizem in katolški „mehanizem“ toliko v oči bodel, mi vas bomo prav lahko pogrešali in vam z velikim veseljem srečno pot blagovolili, posebno tistim, kateri slovenskiga jezika ne znajo, ali pa ga zaničujejo. Osrečujte Nemce ali Kitajce, kakor vam je bolj drago, s svojo „klasiško bildung“, nam Slovincam pa z njo perzanesite, zakaj mi ne moremo „klasiške bildunge“ drugač vpotrebovati, kakor če ji je živa keršanska pobožnost v temelj postavljena; na „klasiški bildung“ in vaši zhumanitāti brez pobožnosti namreč rastejole „excessi“, „compromittiranje“ in „geheime Gesellschaften“. Ako vam je pa volja, še dalej per nas ostati, vas pa bratovsko prosimo, ker vidimo, de se vam še ne sanja ne, kaj besedi „Lehrfreiheit“ in „Lernfreiheit“ pomenite, de koga prej ko prej naprosite, de naj vam prav po domače pomen teh besedi razloži, de nam ne bodete več s tacimi in enacimi bedarijami naše mladosti pačili. K—.

Razgled po keršanskim svetu.

Angleško. Od kar je Angleško od serca katolške cerkve odtergano, so papeži zato skerbili, de je vendar to kraljestvo zmirej delivce skrivnost božjih imelo. Serčni mladenči so iz Angleškiga hodili v katolške dežele, so ondi izrejo dobili in bili v mašnike posvečeni. Vernivši se v domačijo so svojim rojakam katolško vero oznanovali in svete zakramente delili. Ze papež Gregor XV. je v l. 1623 vodstvo angleških katolčanov izročil posvečenimu škofu z imenom in oblastijo apostolskiga namestnika. Pod kraljem Jakobom II. je papež Innocenci XI. celo angleško kraljestvo v cerkvenimoziru v 4 dele razdelil in vsakiga pod oblast eniga posvečeniga škofa, kakor apostolskiga namestnika postavil; pod Gregorjem XVI. je pa že 8 škofov v ravno toliko namestništvih angleške katolčane vladalo. Zdej se pa katolška cerkev v imenovanim kraljestvu bolj in bolj uterduje in število pravovernih kristjanov čedalje bolj množi, zato so papež Pij IX. namest apostolskih namestništev ondi eno nadškofijo in 12 škofij s stanovitnimi škofovskimi sedeži napravili. Kardinal Wisemann je nadškof v Westminsteru, in pravijo, de se bo kmalo iz Rima tje vernil. Ta naprava bo gotovo k razširjanju katolške cerkve na Angleškim veliko perpomogla; Bog bo uslišal molitve, ki se za spreobrnjenje Angleškiga po vsih krajih proti nebu pošiljajo.

— Gospod Mazenod, škof v Marseilu na Francoskim, ki je tudi general reda Marije Divice brez madeža spočete, je v Manšestru vprico veliko tavžent ljudi mnogih ver vogalni kamen nove katoliške cerkve z vso slovesnostjo vložil. Dalej je 60 spreobrnjenim Anglezom zakrament sv. birme podelil, več pa jih je v katoliško cerkev sprejel; med temi poslednjimi je gospodičina Peel, hči brata slavnega angleškega ministra tega imena. Sploh se pertožijo krivoverski angleški listi, da ravno take osebe, ki se zavoljo svoje učenosti in čednosti svetijo, anglikansko cerkev popušajo in v katoliško stopajo. To je zares hvala katoliški cerkvi, od ktere le razujzdana in nevedna soderga odpada in k protestantom prestopa.

Malta. V l. 1798 so bili Francozi ta otok vitezam sv. Janeza Kerstnika vzeli, v l. 1800 so se Anglezi Malte polastili in jo imajo še dan današnji. Dozdaj so Anglezi le protestanske oblasti na Malto pošiljali, kateri niso prilike zamudili na tem nekdanjim braniši katoliške vere zoper napade mohamedanskih roparjev svojo krivo vero utrditi. Postavljen je v ta namen nov anglikanski tempelj v malteškem mestu Lavaleta, več hudo strupenih listov, kakor Mediteraneo, il Portafoglio maltese, Malta-Mail je bilo najetih 8 nar geršimi lažmi katoliško vero črniti in jo ljudem vzeti. — Ali petdesetletno gospodarstvo protestanskih Anglezov katoliškim Maltežem spoštovanja do svojih nekdanjih vitezov in katoliške vere še ni moglo vzeti. — Letas je peršel nov angleški oblastnik na Malto, O Ferral se mu pravi, in ta je katolčan. Hvaležni so tega ljudje, in res, O Ferral se obnaša kakor vredin sin katoliške cerkve. Odperl je samostane la Kaspiana, Sant-Antonia in de la Floriane in jih patram Jezuitam prepustil. Gospod Maciarelli je jel izdajati katoliško-politiški list „Tempo di Malta“, ki se za katoliško cerkev verlo poganja. O Ferral je ta list v svoje sosebno varstvo vzel. — Otok Malta pod oblastjo krivoverskih Anglezov ima tedaj politiški list, ki se za katoliško vero vleče, — in Avstria — nima še nobeniga!

Šotsko. Pred 45 leti je prebivalo v Glasgovu, nar vecim mestu večerne strani Šotskiga, komaj 200 katolčanov; niso imeli ne cerkve ne šole, božjo službo so imeli v tesni krajih, nar raji blizo kosarn, de so lužej per vojakih pomoč dobili, kadar je derhal kalvinskiga (evangelikiga) ljudstva z lučanjem kamnov in z drugimi napadi jih nadlegovati hotla. V tacih okoljih nah je bil peršel v Glasgov misjonar Dr. Skot, ktere je katoliški veri novo rast dal. Poprej se katolčani niso upali tudi ene kapele zidati zavoljo protenja kalvincov. Skot je peršel zidati katoliško cerkev, ki je zdaj perva za veliko stolno cerkvijo, ki jo krivoverci v lasti imajo. Odslej je število katolčanov le rastle; že jih je med 205.000 endotnih prebivavcov do 70.000, ki imajo 4 cerkve, 3 so se v delu in 2 veliki hiši, kjer so njih šole in odgojilnica sirot. Večina Glasgovskih katolčanov so vseljeni Irci, ki v mnogih fabrikah delajo, in ti sozazidanje imenovanih cerkva že 540.000 gold, skupej zložili. Kako pa so ubogi fabriški delovci toliko skupej spravili? Vsak delovec si ob tednu, ko plačilo dobi, rad kak groš perterga in ga kakor una vdova svoje dva vinarja za občinske dušne potrebe da.

Kanarski otoki. V neizmernim atlantskim morji na večerni strani Afrike so Kanarski otoki, na kterih okoli 225.000 ljudi španskiga rodu prebiva. Ti so vsi katolčani, kteri imajo svojiga škofa, ki v mestu Palmas na otoku Kanaria prebiva. Nekdaj se je tem otokam reklo „srečni otoki“, ali osoda, ki jo sedanjji Kanarčani terpeti morajo, je tako strašna, de je groza od nje slišati. Gospod Bonaventura Kodina, sedanjji kanarski

škof, je španski kraljici prošnjo pisal, v kteri pravi: „Veliki, tukaj nenavadni davki in večletni slabi perdelki so moje ovčice v stisko perpravili, ki je enaka letu 1847, v kterim je bilo kakih 5000 ljudi lakote umerlo. Tega se bojimo tudi to zimo. Že se lakot sledi na otokih Forteventura in Lanzerote, kjer tudi eniga zerna žita niso perdelali. Vode manjka ljudem in živini, de bi se žeja pogasila. Živina poginja od stradanja, ali pa se mora pod nič poprodati; — ljudje se prepeljujejo v Havano (v Ameriki), de bi kruha najdlji. — Nar hujsi pa tare tolika nadloga duhovšino. De od lakote ne pomerjo, so mašniki persiljeni cerkve zapreti in v družih opravlilih zaslužka iskati. Škof vidi stisko ljudi, rad bi jim pomagal, pa ni v stanu. Od vlade mu je na leto 18.000 frankov (6900 gold.) plačila namenjeno, tode nič ne dobi. V l. 1848 in 1849 je dobil plačilo le od 6 in pol mescov, letos le od 3 mescov. — Blizo 50 let, pravi on, sim kakor minih v prostovoljnim uboštvu v samostanu živel, ali takrat nisim imel siromakov okoli sebe. Zdaj pa postavljen njih oče in podpora me vedno obdajajo, tode nimam s čim njih solzá posušiti; pastirsko popotvanje po otokih je težavno in z velikimi potroški sklenjeno. Akoravno imam vradniga pisanja silno veliko, vender ne morem tajnika (sekretarja) imeti, ker ga ni s čim plačati. — Enake pertožbe se tudi večkrat berejo od duhovšine na Španskim. Namesti desetine je vlada iz denarnice duhovne plačevati obljubila, ali to plačilo je pičlo in njegovo odrajtovanje vedno zastaja. Zato se pa tudi že skorej nobeden ne upa v duhovski stan tam stopiti.

Belgiansko. Pretečeni mesec je umerla Belgianska kraljica Luiza (Ludovika). Bila je rojena 3. mal. travna 1812, in 9. vel. serpana 1832 poročena z belgiškim kraljem Leopoldom I., kterimu je dva sina in eno hčer zapustila. Ta kralj je Luteran, ali ranjca kraljica — hči francoskiga kralja Ludovika Filipa, je bila vredna hči katoliške cerkve in Belgijanam zgled prave pobožnosti. Kadar se je per očitnih veselicah v svoji kraljevi imenitnosti perkazati mogla, se ji je že na obrazu vidilo, de je pozemeljska nečimernost ni veselila. V nobenim kraji je ljudstvo tolikokrat ni vidilo, kakor v cerkvi; ti, ki so se njej nar bolj pogostama bližati smeli, so bili ubogi, hromi, z besedo reveži, malokdaj je ktero solžno oko k njej peršlo, de bi ga ona ne bila posušila. Uboštvu pomagati, sirotinske šole, hiše, kjer so bolniki in reveži streho imeli, podpirati, je bilo njeno nar ljubši delo, v kterim ji je ravno tako pobožna prijateljica grofja Merode-Vesterloo zvesto na strani stala. — Nar raji je prebivala v gradu Laeken per Bruselah; v stari cerkvi tam je tudi pokopana, — in kakor je sama žečela, je bil ravno pred altarjem Marije prečiste Divice za njo grob izkopen, v kteriga je 17. p. m. bila položena. Ob 1/4 na 12 je peršel kralj ta dan s svojimi 3 otroci v cerkev, Mehlinški nadškof in kardinal Engelbert Sterks ga je s svojo duhovšino per vratih sprejel, in je potlej za ranjco kraljico daritev sv. maše opravil. Po dokončanih molitvah se je kralj še enkrat trugi perbližal in jo z žegnano vodo pokropil, potlej je šel s solznimi očmi proč. — Žalost nad smertjo te pobožne kraljice je velika po vsi deželi, nar bolj pa čutijo zgubo dobre matere kraljevič Leopold Ludovik Marija, vojvod Brabanski (rojen l. 1835) in njegov brat Filip, vojvod Flandriški (rojen l. 1837) in njuna sestra Marija Karolina (rojena l. 1840), ktere je ranjca tako dobro v katoliški veri redila. De bi se tej nepozabljivi kraljici vreden spomin postavil, so ljudje sklenili v Laeknu cerkev zidati; že je vojvod Aremberg v ta namen obljubil 5000 frankov, kralj Leopold pa hoče pol milijona sam v ta namen dati.